

- INFORMACIJA -

PRAVA HRVATSKIH DRŽAVLJANA U UJEDINJENOJ KRALJEVINI (UK) NAKON POVLAČENJA UK IZ EUROPSKE UNIJE

Ovaj dokument sadrži relevantne informacije općenitog tipa za hrvatske državljane koji žele živjeti, raditi li studirati u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske nakon povlačenja UK iz Europske unije, pri čemu za sve detaljnije i konkretnije informacije upućujemo na nadležna tijela državne uprave u UK, koja su jedina nadležna za primjenu i tumačenje britanskih pravnih propisa.

Općenito o procesu povlačenja UK iz EU-a

Sukladno čl. 50 Ugovora o EU, koji uređuje postupak povlačenja države članice iz EU, kao i važećem britanskom zakonodavstvu, članstvo UK u EU trebalo bi završiti u ponoć prema srednjoeuropskom vremenu 29. ožujka 2019.

Nakon osamnaest mjeseci intenzivnih pregovora, UK i EU postigli su dogovor o Sporazumu o povlačenju UK iz EU-a i Europske zajednice za atomsku energiju i Političke deklaracije o budućim odnosima, koji je potvrđen na sastanku šefova država i vlada EU-a održanom 25. studenog 2018.

Dogovoreni tekst Sporazuma uređuje različite aspekte povlačenja UK iz EU-a, uključujući sveobuhvatnu zaštitu stečenih prava državljana EU-a koji žive u UK i prava državljana UK koji žive u EU; financijske obveze UK; zaštitu otvorene granice između Sjeverne Irske i Irske u kontekstu očuvanja postignutog mira u Sjevernoj Irskoj; ulogu Suda EU u praćenju i provedbi Sporazuma; prijelazno razdoblje do kraja 2020. (uz mogućnost jednostrukog produljenja) itd. Politička deklaracija o budućim odnosima između EU-a i UK određuje okvir za pregovore dviju strana o budućim odnosima.

Kako bi Sporazum stupio na snagu, potrebno je da ga i UK i EU prihvate i provedu odgovarajuće unutarnje postupke. S EU strane je, nakon što je tekst Sporazuma podržan od država članica u Vijeću, donesena odluka o njegovom potpisivanju i pokrenut je postupak za dobivanje suglasnosti Europskog parlamenta u skladu s postupkom predviđenim člankom 50. Ugovora o EU. Kad je riječ o UK, odobrenje uključuje prvo prethodni pristanak Donjeg doma Parlamenta te potom potpisivanje i formalnu ratifikaciju Sporazuma u oba doma britanskog Parlamenta. Pokušaji osiguranja prethodnog pristanka Donjeg doma Parlamenta nisu uspjeli, što znači da u ovom trenutku nema pristanka UK na postignuti tekst sporazuma.

U slučaju da Sporazum ne stupi na snagu, kao i da ne bude postignut dogovor oko produljenja roka povlačenja UK iz EU predviđenog člankom 50. Ugovora o EU, članstvo UK u EU okončat će se bez postignutog sporazuma 29. ožujka 2019., te će UK postati treća zemlja u odnosu na EU, na koju se neće primjenjivati pravna stečevina EU.

Prava hrvatskih državljana koji žive u UK nakon izlaska UK iz EU-a

Trenutno hrvatskim državljanima nije potrebna dozvola za boravak i rad u UK i mogu sve do izlaska UK iz EU koristiti navedeno pravo, kao i svi drugi državljani država članica EU-a, bez pribavljanja posebnih dozvola.

Prava hrvatskih državljana u slučaju da Sporazum o povlačenju stupi na snagu

Sporazumom o povlačenju omogućuje se da državljani država članica EU-a u UK, pa tako i hrvatski državljani, kao i članovi njihovih obitelji, nastave živjeti, raditi ili studirati u UK pod dosadašnjim materijalnim uvjetima u skladu s pravom EU-a (pravo na boravak u UK, traženje posla, rad bez radne dozvole, jednak pristup zdravstvenim uslugama i mirovinama, napuštanje UK u razdoblju od maksimalno pet godina bez gubitka prava itd.). To se odnosi i na one državljane koji će doći u UK tijekom prijelaznog razdoblja, trenutno predviđenog do 31. prosinca 2020.

Za konkretnije informacije o tome tko je sve zaštićen Sporazumom i koja su prava zaštićena upućujemo na priopćenje Europske komisije (EK) o glavnim elementima Sporazuma http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-6422_hr.htm, Memorandum EK s najčešćim pitanjima i odgovorima o pravima državljana https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/2018-11-26_qa_citizens_rights_hr.pdf, kao i kratki video EK na spomenutu temu <https://www.youtube.com/watch?v=jmoaS78eCDo#action=share>.

Kako bi zadržali spomenuta prava, građani EU-a moraju najkasnije do 30. lipnja 2021. pribaviti potvrdu o statusu putem sheme britanske Vlade nazvane *EU Settlement Scheme (EUSS)*. Oni hrvatski državljani koji mogu dokazati da neprekidno zakonito borave u UK pet i više godina trebaju pribaviti tzv. *settled status*, a oni hrvatski državljani koji borave u UK manje od pet godina tzv. *pre-settled status* (koji im omogućava da osiguraju *settled status* kad akumuliraju spomenutih pet godina boravka u UK). Za sve konkretnije informacije upućujemo na web-stranice britanske Vlade <https://www.gov.uk/settled-status-eu-citizens-families>, te <https://www.gov.uk/staying-uk-eu-citizen>.

EUSS bi trebao biti u potpunosti operativan do 30. ožujka 2019. Britanska Vlada najavila je da će proces regulacije statusa nakon toga datuma biti besplatan. Odluka o potvrđivanju statusa i odobrenju boravka u potpunosti je u nadležnosti britanskog Ministarstva unutarnjih poslova (*Home Office*), a tijela hrvatske državne uprave i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Londonu nisu ovlaštena donositi prosudbe o zadovoljavanju propisanih uvjeta. Napominjemo kako se potreba reguliranja boravka ne odnosi na one hrvatske državljane koji uz hrvatsko imaju i britansko državljanstvo.

Prava hrvatskih državljana u slučaju povlačenja UK iz EU-a bez postignutog sporazuma

U dokumentu (*Policy Paper*) objavljenom 6. prosinca 2018. pod nazivom *Citizens' Rights - EU citizens in the UK and UK nationals in the EU*, Vlada UK potvrdila je spremnost osigurati prava državljana država članica EU-a koji žele ostati živjeti u UK, na osnovi uzajamnosti, i u slučaju eventualnog povlačenja UK iz EU-a bez postignutog sporazuma, što bi također uključivalo gore opisani postupak uređenja statusa kroz EUSS.

Razlika je u tome što se u slučaju povlačenja UK iz EU-a bez postignutog sporazuma jamstvo zadržavanja stečenih prava odnosi samo na one državljane država članica EU-a koji žive, rade i studiraju u UK do 29. ožujka 2019., te je rok za reguliranje statusa kraći (do 31. prosinca 2020.). Hrvatskim državljanima preporučujemo upoznavanje sa sadržajem gore spomenutog dokumenta koji je dostupan na internetskoj stranici <https://www.gov.uk/government/publications/policy-paper-on-citizens-rights-in-the-event-of-a-no-deal-brexit>.

U slučaju povlačenja bez sporazuma, oni hrvatski državljani kao i državljani drugih država članica EU-a, koji dođu u UK nakon 29. ožujka 2019. te namjeravaju boraviti u UK dulje od tri mjeseca (npr. zbog posla ili studiranja), morat će se prijaviti za tzv. *European Temporary Leave to Remain*. Ukoliko im isti bude odobren, moći će boraviti u UK u razdoblju od 36 mjeseci nakon prijave. Riječ je o privremenom i neobnovljivom imigracijskom statusu koji ne rezultira neograničenim pravom boravka. Nakon isteka 36 mjeseci, ti će se državljani morati prijaviti za imigracijski status sukladno novom imigracijskom sustavu UK koji bi trebao stupiti na snagu do siječnja 2021.

Upućujemo hrvatske državljane koji planiraju boravak u UK dulji od tri mjeseca nakon 29. ožujka 2019. na web-stranicu britanske Vlade <https://www.gov.uk/guidance/european-temporary-leave-to-remain-in-the-uk>.

Prema najavama britanske Vlade očekuje se da će tijekom ožujka 2019. biti provedene nužne zakonodavne aktivnosti prilagodbe zakonodavnog okvira imigracijskog sustava preuzetim obvezama zaštite prava EU građana, koje će uključiti i elemente relevantne za scenarij mogućeg povlačenja iz EU-a bez postignutog sporazuma.

Daljnje informacije

Sugeriramo hrvatskim državljanima da prate službene stranice britanske Vlade i Ministarstva unutarnjih poslova UK (*Home Office*), službene stranice institucija Europske unije, te web-stranicu i Facebook stranicu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Londonu (<http://uk.mvep.hr/> te <https://www.facebook.com/croatianembassyinlondon/>).